QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI FAMILJA)

ONOR.IMHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D., LL.M. (IMLI)

Seduta ta' nhar is-16 ta' Mejju 2024

Rik. Gur. Nru.: 62/2023 JPG
Kawza Numru : 22

MB f'isimha proprio u ghan-nom ta' AB u DB

Vs

U b'digriet tat-30 ta' Gunju 2023, gew mahtura Dr Simon Micallef Stafrace u PL Marie Claire Bartolo bhala kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-assenti PF.

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat tal-attrici datat 26 ta' Lulju 2023 a fol 1 et seqq li jaqra:

1. *Illi hija kienet ipprezentat it-talba ghall-medjazzjoni skont il-ligi bin-numru 87/2023 li giet maghluqa fl-24 ta' Jannar 2023. Dan peress li zewgha jinsab imsiefer.*

2. *Illi hija waqt li tikkonferma bil-gurament il-fatt li esponiet bl-istess ittra talba ghall-medjazzjoni qed tipprocedi issa ghall-kawza kif ordnata mill-istess*

Onorabbli Qorti.

3. *Illi z-zwieg tal-partijiet tkisser irrimedjabilment u r-ragel telaq minn Malta u hija ma tafx assolutament fejn jinstab.*

4. *Illi hija giet ammessa ghall-patrocinju gratwitu f'dan il-kas.*

5. *Illi huwa ilu li telaq minn Malta minn Mejju 2022 u ghamilha cara li ma kienx bi hsiebu jirritorna lura. Illi l-esponenti minn naha taghha mhux lesta li taccettah lura u specjalment minhabba l-fatt li bl-ebda mod m'hu qed jghaddi manteniment ghall-ulied minkejja li kien mitlub li jaghmel dan.*

6. *Illi inoltre kien hemm mohqrija psikologika fuq ir-rikorrenti minhabba abbandun anke tal-hajja matrimonjali.*

7. *Illi hija jehtiegilha li jkollha fl-assenza ta' zewgha li ma halliex fejn jinstab li l-partria podesta tiggestiha hi f'isem il-minuri u fl-interess tal-minuri specjalment li spiss jintalbu l-firem taz-zewg genituri f'hafna applikazzjonijiet, skejjel u anke kura tal-isptar.*

Ghaldaqstant l-esponenti titlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha;

1. *Tiddikjara s-separazzjoni bejn il-kontendenti ghal ragunijiet imputabbli unikament fuq il-konvenut.*

2. *Tordna li l-awtorita' genitorjali tal-minuri tigi mghoddija unikament fuq l-attrici li tista tiffirma wahidha f'isimhom kull fejn hemm bzonn u tiehu d-decisjonijiet kollha li hemm bzonn dejjem fl-interess tal-istess minuri.*

3. *Illi tittermina l-komunjoni tal-akkwisti u taqsamha jekk ghad baqa xi haga fl-istess komunjoni u tasseja skont il-ligi.*

4. *Tordna li l-konvenut ikun ihallas retta alimentarja ghall-minuri u bil-modalijiet tal-hlas tal-istess.*

5. *Tawtorizza lill-attrici li tirritorna ghal kunjom xbubitha u cioe "MB"* .

Rat ir-risposta guramentata ta' l-Av Simon Micallef Strafrace u Pl Marie Clarie Bartolo bhala Kuraturi Deputati sabiex jirraprezentaw lill-assenti FP datat 20 ta' Ottubru 2023 *a fol 20* tal-atti li taqra:

Bil qima jghidu:-

Illi l-esponenti m'humiex edotti mill-fatti u ghalhekk qeghdin jirriservaw d-dritt li jipprezentaw risposta motivata f' kaz u jekk jigu edotti mill-fatti.

Salv risposta ulterjuri

Rat illi fl-udjenza tal-10 ta' Ottubru 2023 din il-Qorti fuq talba tal-attrici, ordnat illi *pendente lite* l-attrici giet vestita bil-kura u kustodja esklussiva tal-minuri ulied il-partijiet.

Rat illi fl-udjenza tal-31 ta' Jannar 2024, *(vide verbal a fol 27)* l-attrici irrinunzjat ghall-manteniment ghaliha nnifsiha, izda zammet ferm id-dritt ta' manteniment ghall-ulied.

Rat in-nota tal-Kuraturi Deputatat datat 22 ta' Frar 2024 (vide fol 28) fejn iddikjaraw illi stante li l-intimat ma setghax jigi rintraccat, m'ghandhom l-ebda prova xi jressqu.

Ikkonsidrat:

L-attrici xehdet nhar l- 10 ta' Ottubru 2023 u spjegat illi l-partijiet ghandhom zewgt itfal; it-tifla ghandha X snin, filwaqt li t-tifel ghandu Y snin. Ziedet illi l-minuri jattendu l-iskola primarja ta' Bormla, u li t-tifel ghandu ADHD, filwaqt li t-tifla ghandha *speech delay,* u tattendi terapija privata. Xehdet illi peress li l-ADHD tat-tifel hija wahda severa, hija ma tistax tahdem, u ghalhekk ma tistax tafda lill-minuri ma' terzi. Ikkonfermat illi hija tippercepixxi beneficcju socjali tar-relief fl-ammont ta' EUR 480 fix-xahar u tircievi ukoll ic-children's allowance.

Spjegat illi meta kien Malta zewgha kien jahdem bhala "cleaner" Mater Dei, u kellu introjtu ta' disa' mitt ewro fix-xahar (EUR 900).

Xehdet illi hi kienet waqfet thobbu, wara sensiela ta' torturi li kien ghaddiha minnhom waqt it-tqala fejn effettivament kienet tilfet lit-tarbija, u kienet qaltlu li m'ghadhiex thobbu. Spjegat illi wara xi sena li ma kienux flimkien, hija indunat li kellha tendenzi sesswali differenti u hi kienet qaltlu b'dan. Minkejja li l-*partner* attwali tal-attrici kienet offriet l-assistenza finanzjarja taghha ukoll ghat-trobbija tal-minuri biex hekk l-intimat ikun jista' jibqa' prezenti fil-hajja tal-minuri, l-intimat kien qalilha li kellu jmur tliet (3) gimghat l-Italja, izda baqa ma rritornax. Ziedet illi l-*partner* taghha kienet tibaghtlu xi messaggi, izda l-intimat jew ma kienx iwiegeb jew inkella kien ikun arroganti maghhom.

L-attrici xehdet permezz ta' affidavit (vide fol 17 et seq) fejn spjegat illi zewgha qabad u telaq minn Malta u abbanduna lil uliedhom. Izzid illi ma sar l-ebda kontribut finanzjarju da parti ta' zewgha. Ikkonfermat illi huma kienu jirrisjedu f'residenza tan-nanna tal-attrici, li hija dar moghtija lill-imsemmija nanna tal-attrici mill-Housing Authority. L-attrici ikkonfermat ukoll illi l-komunjoni tal-akkwisti ma tikkonsisti mill-ebda assi, u dak li kien hemm fid-dar matrimonjali jappartjeni lin-nanna tar-rikorrenti, anke peress li l-partijiet kien ilhom mizzewgin ghaxar (10) xhur biss.

Ri-prodotta nhar il-31 ta' Jannar 20234 (vide fol 27A) l-attrici spjegat illi fil-pussess taghha ghad ghandha *cashlink* tal-intimat, illi pero fil-kont abbinat mal-imsemmija *cashlink* m'hemmx flus u obbligat ruhha illi din tigi depozitata taht l-Awtorita' tal-Qorti.

Ikkonsidrat:

Din hija sentenza ta' separazzjoni personali wara talba maghmula mir-rikorrenti, li tikkontendi li l-htija ghat-tifrik taz-zwieg hija unikament imputabbli lill-intimat minhabba abbandun.

L-abbandun huwa motiv ghas-separazzjoni fil-Ligi Maltija u fil-fatt, l-artiklu 41 tal-Kodici Civili jistipula s-segwenti:

> ***Kull wahda mill-partijiet mizzewga tista' wkoll titlob il-firda jekk ghal sentjen jew izjed, tkun abbandunata mill-ohra, minghajr raguni tajba.***

Kemm mid-dicitura tal-artikolu u wkoll minn gurisprudenza kostanti taghna jirrizulta illi l-

kriterji sabiex azzjoni bhal din tirnexxi huma tnejn, u cjoe' l-abbandun idum ghal sentejn jew izjed, filwaqt li l-abbandun isehh minghajr raguni tajba. Fil-*kawza* ***Andrea Avellino vs. Regina Avellino***[1], insibu definizzjoni cara ta' dawn il-kriterji, fejn intqal:

> ***Illi dwar l-abbandun, jingħad li l-istess, biex jista' jikkostitwixxi kawżali tas-separazzjoni, irid, apparti ż-żmien, li fil-każ se maj jikkonkorri, illi jkun sar bla ġusta kawża. Huwa fatt li l-apprezzament taċ-ċirkustanzi "di fatto" li l-abbandun mid-dar ikun sar volontarjament (ċjoe bla kawża ġusta), b'mod li jkun jista' jagħti lok għas-separazzjoni personali għall- ħtija ta' min jirrikorri għalih, huwa mħolli fil-kriterju tal-maġistrat deċidenti; kif ukoll ġie deċiż illi mhux kwalunkwe allontanament ta' konjuġi mid-domiċilju konjugali jikkostitwixxi l-prova ta' l-abbandun volontarju: imma jrid ikun jirriżulta minn fattijiet li juri l-intenzjoni żgura, ferma u pożittiva, ta' min jabbanduna, li ma jerġax imur jgħammar mal-parti l-oħra. U biex ikun kundannabbli, l-abbandun irid ikun kapriccuz u mhux gustifikat minn xi motiv ragjonevoli.***

Illi hawn issir referenza għall-kawża fl-ismijiet **Josephine Anne Edwards vs. Avukat Dr. Joseph Xuereb noe**,[2] fejn il-Qorti sostniet illi:

> ***Biex jikkostitwixxi motiv ta' separazzjoni, l-abbandun irid ikun ingust fiz-zmien tieghu kollu ta' sentejn.***

Ikkonsidrat:

Jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fil-19 ta' Gunju 2021. Illi l-partijiet pero precedentement kellhom zewgt itfal flimkien u cioe AB imwielda nhar X u DB imwieled Y. Iz-zewgt itfal gew rikonoxxuti bhala tali fic-certifikat taz-zwieg u moghtija l-kunjom FB (vide certifikat taz-zwieg 988/2021). Jirrizulta illi dan iz-zwieg dam is-sehh ghal ghaxar (10) xhur. Illi f' Mejju tas-sena 2022, l-intimat telaq minn Malta, u ghamilha cara lill-attrici illi huwa ma kienx bi hsiebu jirritorna lura. Illi din il-Qorti rat illi mix-xhieda tal-attrici jirrizulta illi l-intimat possibbilment qieghed Napli, l-Italja.

[1] Deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili nhar is- 16 ta' Dicembru 1949.

[2] Deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili nhar it-22 ta' Frar 1961.

Htija Ghat-Tifkrik taz-Zwieg

Fir-rikors promotur taghha l-attrici tinvoka l-mottiv tal-abbandun u tikkontendi illi minhabba dan iz-zwieg tal-partijiet tkisser irrimedjabilment.

Il-Qorti tosserva illi l-attrici kienet ammessa ghall-beneficcju tal-ghajnuna legali, kemm fl-istadju tal-medjazzjoni u anke fil-proceduri odjerni. Il-Qorti rat ukoll illi l-kuraturi deputati ma rnexxilhomx jirrintraccaw lill-intimat u ghalhekk ma pproducew l-ebda provi jew sottomissjonijiet ulterjuri. Illi ghalhekk u in vista ta' dan il-fatt, din il-Qorti hija essenzjalment kostretta li taghti l-gudizzju taghha unikament abbazi tal-provi prodotti mill-attrici. Illi qieghed jigi nnutat ukoll illi l-attrici ma pproduciet l-ebda testimonjanza ta' familjari li setghu jikkoraboraw dak li xehdet hi, b'dana illi il-provi prodotti huma relattivament skarsi.

Illi maghdud ma' dan, jirrizulta illi l-intimat telaq minn Malta f' **Mejju tas-sena 2022** u dana wara li l-partijiet kienu diga' mifrudin. Illi minn dak iz-zmien l'hawn, l-intimat naqas milli jikkontribwixxi ghat-trobbija taz-zewg uliedu u minkejja tentattivi da parti tal-attrici sabiex jaghmel kuntatt mal-minuri uliedu, l-intimat u l-familjari tieghu qatt ma wrew interess. Illi fix-xhieda taghha l-attrici spjegat illi hi kienet gharfet lil zewgha illi ma baqghetx thobbu u dana wara li l-intimat zewgha ma kien ta' l-ebda appogg morali meta tilfu tarbija. Illi l-attrici spjegat ukoll illi sussegwentement hi kienet gharfet lil zewgha illi kienet skopriet illi hi kellha orjentazzjoni sesswali differenti. Zewgha kien infurmaha illi kien ser imur fuq btala ta' tliet (3) gimghat l-Italja, izda effettivament baqa qatt ma rritorna.

Illi din il-Qorti rat illi ma jezistux ir-rekwiziti necessarji stabbiliti fil-ligi u l-gurisprudenza sabiex l-attrici tinvoka l-mottiv tal-abbandun b'success stante ma hemmx trapass ta' sentejn. Inoltre, wara li l-attrici infrumat lill-intimat dwar l-orjentazzjoni sesswali taghha, hemm probabbilita' li l-abbandun ma sehhx minghajr raguni valida.

Illi maghdud ma' dan u in ogni caso din il-Qorti wara li rat l-artikolu 40[3] tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta u hija l-fehma konsiderata taghha illi mill-assjem tal-provi, iz-zwieg tal-partijiet tkisser irrimedjabbilment.

[3] Art. 40: Kull waħda mill-persuni miżżewġin flimkien tista' titlob il-firda minħabba eċċessi, moħqrija, theddid jew offiżi gravi tal-parti l-oħra kontra l-attur, jew kontra xi wieħed jew ieħor mit-tfal tiegħu, jew minħabba li l-ħajja flimkien ma tkunx għadha possibbli għax iż-żwieġ ikun tkisser irremedjabilment:Iżda l-qorti tista' tiddikjara

Fid-dawl tal-premess u tenut kont tal-konsiderazzjonijiet maghmula, din il-Qorti tirrileva li ma hemm l-ebda raġuni għaliex m'għandhiex tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-partijiet.

Komunjoni tal-Akkwisti:

Mix-xhieda mhux kontestata tal-attrici jidher illi m'hemm l-ebda assi li jappartjenu lill-kommunjoni tal-akkwisti li ghadha *in vigore* bejn il-partijiet. Fit-testimonjanza taghha hija kkonferma bil-gurament taghha illi **d-dar matrimonjali fejn kienu jabitaw bhala tappartjeni lin-nanna taghha, u hija residenza tal-*Housing Authority***. Ikkonfermat ukoll illi zewgha kellu kont bankarju mal-Bank of Valletta, ma liema kont kienet abbinata cashlink li giet depozitata taht l-Awtorita ta' dawn il-Qrati. Ikkonfermat illi l-kont abbinat mal-cashlink huwa vojt u ma fihx flus. L-attrici ikkonfermat ukoll illi l-partijiet ma kienu akkwistaw l-ebda vetturi tul iz-zwieg taghhom.

Ghal kull buon fini, din il-Qorti tordna illi kwalunwke assi, kemm mobbli u kif ukoll immobbli, qed jigu assenjati lil dik il-parti li lilha jkunu jappartjenu. Illi bl-istess mod, u fl-eventwalita' li hemm assi parafernali u/jew dotali, ghandhom jigu restitwiti lil dik il-parti li lilha jkunu jappartjenu, b'dana illi din il-Qorti tordna liz-zewg partijiet sabiex jikkonsenjaw lill- parti l-ohra kwalunkwe oggetti mobbli jew imobbli parafernali u/jew dotali li jinsabu fil-pussess taghhom lil dik il-parti u dana fi zmien xahar minn din is-sentenza. Illi di piu tordna illi fl-eventwalita' li l-partijiet ghandhom kontijiet bankarji intestati f'isimhom, dawn ghandhom jigu assenjati lil dik il-parti li lilha ikunu ntestati u li fl-eventwalita' li parti jew ohra ghamlet jew dahlet ghal xi djun jew krediti ohra, anke jekk fiz-zwieg, dik il-parti li tkun dahlet f'dana l-obbligu ghandha b'mod esklussiv taghmel tajjeb hi ghal dan id-dejn, krediti u/jew obbligi.

Kura u Kustodja tal-minuri

l-firda minħabba li l-ħajja flimkien ma tkunx għadha possibbli għax iż-żwieġ ikun tkisser irrimedjabbilment minkejja li, sew qabel jew wara l-bidu fis-seħħ ta'dan l-artikolu, l-ebda waħda mill-persuni miżżewġin flimkien ma tkun għamlet it-talba għal dik ir-raġun.

L-attrici qieghda titlob illi tigi fdata bil-kura u l-kustodja esklussiva tal-minuri ulied il-partijiet u sabiex tigi awtorizzata tiehu kwalunkwe decisjoni sew ta' natura ordinarja ki ukoll ta' natura straordinarja rigwardanti l-istess minuri.

Illi huwa ritenut fil-gurisprudenza taghna li f'sitwazzjonijiet bhal dawn ghandu jipprevali fuq kollox ***l-aqwa interess tal-minuri.*** [4] Fil-kawza ***Jennifer Portelli pro.et noe. vs. John Portelli***[5] intqal:

> ***Jinghad illi l-kura tat-tfal komuni [tal-mizzewgin], sew fil-ligi antika u sew fil-ligi vigenti, kif ukoll fil-gurisprudenza estera u f'dik lokali hija regolata mill-principju tal-aqwa utilita' u l-akbar vantagg ghall-interess tal-istess tfal li c-cirkustanzi tal-kaz u l-koefficjenti tal-fatti partikulari tal-mument ikunu jissuggerixxu. Illi in konsegwenza, ir-regola sovrana fuq enuncjata ghandha tipprevali dwar il-kustodja u l-edukazzjoni tat-tfal komuni tal-mizzewgin sew meta l-jisseparaw ruhhom ġudizzjarjament, sew meta jiġu biex jisseparaw konsenswalment.***

Fis-sentenza fl-ismijiet ***Maria Dolores sive Doris Scicluna vs Anthony Scicluna*** deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fis-27 ta' Novembru 2003 intqal illi:

> ***"apparti l-ħsieb ta' ordni morali u dak ta' ordni legali, li għandhom setgħa fil-materja ta' kura u kustodja tat-tfal in ġenerali, il-prinċipju dominanti 'in subjecta materia', li jiddetermina normalment u ġeneralment il-kwistjonijiet bħal din insorta f'dina l-kawża, huwa dak tal-aktar utilita' u dak tal-aqwa vantaġġ u nteress tal-istess minuri fl- isfond taċ-ċirkostanzi personali u 'de facto' li jkunu jirriżultaw mill-provi tal-każ li jrid jiġi riżolut..."***

Illi fil-kawża fl-ismijiet ***Susan Ellen Lawless vs. Il Reverendo George Lawless***[6]**,** il-Qorti kienet qalet illi:

> ***La cura ed educazione dei figli, nel caso che la moglie non continua ad abitara col marito, deve essere commessa ed affidata a colui frai u conjugi che si***

[4] Enfazi tal-Qorti.
[5] Deciza 25/06/2003 mill-Prim Awla tal-Qorti Civili Ċitazz Numru: 2668/1996/2RCP.
[6] Deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fil- 8 ta'Dicembru 1858.

> ***rinconoscera piu atto ed idoneo a curarli ed educarli, avuto riguardo alla lora eta' ed a tutte le circostanza del caso sotto quei provvedimenti che si reputino spedienti pel vantaggio di tali figli.***

Illi l-Qorti ghaldaqstant ghandha s-setgha illi jekk ikun fl-ahjar interess tal-minuri, tafda wiehed biss mill-genituri bil-kura u l-kustodja tal-minuri u dana ai termini tal-Artiklu 56 tal-Kodici Civili.[7] Illi kif kellha l-okkazjoni ttenni din il-Qorti diversi drabi, l-interess tal-minuri huwa iprem mid-drittijiet tal-genituri. Illi fid-decisjoni ta' din il-Qorti diversament presedita fis-sentenza fl-ismijiet: ***Frances Farrugia vs. Duncan Caruana***, deċiża fil-31 ta' Mejju 2017:[8]

> ***Il-Qorti tirrileva illi filwaqt li dejjem taghti piz ghad-dritijiet tal-genituri, l-interess supreme li zzomm quddiemha huwa dejjem dak tal-minuri kif anke mghallma mill-gurisprudenza kostanti taghna hawn 'il fuq iccitata.***

In tema legali ssir referenza ghall-kawza fl-ismijiet: ***Cedric Caruana vs Nicolette Mifsud***[9] fejn il-Qorti enfasizzat li fejn jidhlu l-minuri:

> ***'huwa ta' applikazzjoni assoluta l-Artiklu 149 tal-Kap 16 li jaghti poter lill-Qorti taghti kwalsiasi ordni fl-interess suprem tal-minuri. Fil-fehma tal-Qorti, l-Artiklu 149 tal-Kap 16 jaghmilha cara illi fejn jikkoncerna l-interess suprem tal-minuri, idejn il-Qorti m'hiex imxekla b'regoli stretti ta' procedura… fejn jidhlu d-drittijiet u l-interess suprem tal-minuri il-Qrati taghna ghandhom diskrezzjoni wiesgha hafna…. Addirittura l-Qorti tal-Familja ghandha s-setgha li tiehu kull provvediment fl-ahjar interess tal-minuri.'***[10]

Fi kliem il-Qorti tal-Appell fis-sentenza fl-ismijiet: ***L Darmanin vs Annalise Cassar***:[11]

> *"…….meta tigi biex tiddeciedi dwar kura u kustodja ta' minuru, il-Qorti ma ghandhiex* ***tkun iddettata u kondizzjonata mil-meriti u dimeriti tal-partijiet 'ut sic' izda biss x'inhu l-ahhjar interess tal-minuri".***[12]

[7] Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta.
[8] Vide Rikors Ġuramentat 268/11AL.
[9] Deciza mill-Qorti tal-Appell nhar l- 4/3/2014.
[10] Vide A sive BC vs D sive EC deciza 30/6/2015 u Joseph Micallef vs Lesya Micallef deciza 14/12/2018.
[11] Deciza mill-Qorti talAppell fil-31 ta' Ottubru 2014.
[12] Enfazi tal-Qorti.

Din il-Qorti taghmel referenza ghall-pronunzjament tal-Qorti tal-Appell (Sede Superjuri) fid-decizjoni tagħha tal-25 ta' Novembru 1998 fl-ismijiet: ***Sylvia Melfi vs. Philip Vassallo*** irriteniet li:

> ***In this case the Court must seek to do what is in the sole interest of the minor child in its decision whether the care and custody of the child should be given to one parent or the other the Court must solely be guided by what is most beneficial to the child [...] The Court should at all times seek the best interests of the child irrespective of the allegation, true or false, made against each other by the parties. Such allegations often serve to distance oneself from the truth and serve to render almost impossible the search of the Court for the truth. This is why it is the duty of the court to always look for the interests of the child. Exaggerated controversies between the parties often make one wonder how much the parents have at heart the interest of their children. Sometimes parents are only interested at getting at each other and all they want is to pay back the other party through their minor child.***

Illi din il-Qorti taghmel taghha b'mod partikolari l-insenjament tal-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet: ***Miriam Cauchi vs Francis Cauchi*** deciza fit-3 ta' Ottubru 2008 fejn gie korrettement osservat illi:

> ***"Din il-Qorti tibda biex taghmilha cara li, fejn jidhlu minuri, m'hemmx dritt ghall-access, izda obbligu tal-genituri li t-tnejn jikkontribwixxu ghall-izvilupp tal-minuri li,ghal dan il-ghan, jehtigilha jkollha kuntatt ma' ommha u anke ma' missierha. Kwindi lil min jigi fdat bil-kura tal-minuri u kif jigi provdut l-access jiddependi mill-htigijiet tat-tifla u mhux mill-interess tal-genituri.[13] Huma l-genituri li jridu jakkomodaw lit-tfal, u mhux viceversa. L-importanti hu l-istabilita' emozzjonali tat-tifla, u li din jkollha kuntatt mal-genituri taghha bl-anqas disturb possibbli."***

[13] Enfazi tal-Qorti.

Illi din il-Qorti tosserva illi *pendente lite,* hija kienet vestit lill-attrici bil-kura u kustodja esklussiva tal-minuri u dana stante li l-intimat missier *ormai* ilu assenti minn Malta u minn hajjet il-minuri minn Mejju tas-sena 2022.

Illi hija l-fehma konsiderata ta' din il-Qorti illi l-attrici ppruvat b'mod manifest id-disinteress totali da parti tal-intimat versu z-zewg uliedu. Illi ghalhekk u fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjonijiet, din il-Qorti tqis illi jezistu l-estremi necessarji sabiex il-kura u kustodja tal-minuri tigi fdata esklussivament f'idejn ir-rikorrenti omm, u dana fl-ahjar interess tal-minuri ulied il-partijiet. Illi din il-Qorti tawtorizza lill-attrici omm sabiex tiehu dwak id-decisjonijiet kollha li jirrigwardaw lill-minuri inkluz izda mhux limitatament decisjonijiet li relatati mal-edukazzjoni, sahha, applikazzjoni ghall-hrug jew tigdid tal-passaport, b'dana illi l-istess attrici omm qieghda tigi awtorizzata tiffirma kull document relattiv minghajr il-htiega tal-firma u/jew kunsens, u/jew awtorizzazzjoni u/jew presenza tal-intimat missier.

Manteniment ghall-minuri:

Il-principju legali tal-manteniment tal-ulied huwa msejjes fuq l-artikolu 7(1) tal-Kodiċi Ċivili li jipprovdi:

> ***"Il-genituri ghandhom l-obbligu li jiehdu hsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lil uliedhom bil-mod stabbilit fl-artikolu 3B ta' dan il-Kodici."***

Kif jirrizulta mid-dispozizzjonijiet tal-Ligi, il-genituri ghandhom l-istess obbligu versu l-ulied tagħhom, u b'hekk iz-zewg genituri ghandhom jikkontribwixxu ghat-trobbija tal-ulied. L-obbligu taz-zewg genituri lejn l-ulied huwa kull wiehed skond il-mezzi tieghu, ikkalkulati skont ilbżonnijiet tal-artikolu 20 tal-Kodici Civili.

L-artikolu 20 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi illi:

> ***(1) Il-manteniment għandu jingħata skont il-bżonn ta' min jitolbu u l-meżżi ta' min għandu jagħtih.***
>
> ***(2) Fl-istħarriġa sabiex jinsab jekk min jitlob il-manteniment jistax jaqalgħu xort' oħra, għandu jittieħed qies ukoll tal-ħila tiegħu fl- eżerċizzju ta' xi professjoni, arti jew sengħa.***

(3) Meta jitqiesu l-meżżi ta' min hu obbligat għall-manteniment, għandu jingħad biss il-qliegħ tiegħu mix-xogħol tal-professjoni, arti jew sengħa, is-salarju jew ilpensjoni tiegħu mogħtija mill-Gvern jew minn ħaddiehor, u tal-utli tal-beni, sew mobbli u kemm immobbli u kull dħul li jinħoloq taħt trust.

(4) Ma jitqiesx li għandu meżżi biżżejjed biex jagħti l-manteniment min ma jistax jagħtih ħlief billi jilqa' f'daru l-persuna li titlob dak il- manteniment, jekk din ilpersuna ma tkunx axxendent jew dixxendent.

(5) Meta jitqiesu l-meżżi ta' min jitlob il-manteniment, għandu jittieħed qies ukoll ta' kemm jiswew il-beni tieghu mobbli jew immobbli kif ukoll ta' kul interess beneficcju taht trust.

Illi kif inghad fis-sentenza fl-ismijiet: ***Marina Galea vs Mario Galea*** deciza mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Jannar 2019:

"Il-manteniment tat-tfal, fil-verita` izjed milli dritt tal-genitur li qed jrabbihom, huwa dritt tat-tfal minuri li ma jisfawx mcahhdin minn dawk l-affarijiet li d-dinja tal-lum tikkunsidra bhala necessita` ghall-edukazzjoni u ghall-izvilupp taghhom."

Kif ritenut fil-gurisprudenza:

...........Il-Qorti dejjem irriteniet illi l-ġenituri ma jistgħux jabdikaw mirresponsabilita` tagħhom li jmantnu lil uliedhom materjalment, hu kemm hu lintrojtu tagħhom. Dejjem kienet tal-fehma illi kull ġenitur għandu l-obbligu li jmantni lil uliedu anke jekk il-meżżi tiegħu huma baxxi jew jinsab diżokkupat. IlQorti ma tista qatt taċċetta li persuna ġġib it-tfal fid-dinja u titlaq kull responsabbilta` tagħhom fuq il-ġenitur l-iehor jew inkella fuq l-istat." (Ara Tiziana Caruana vs Redent Muscat (272/2018) deċiża mill-Prim' Awla Qorti Ċivili fl-24 ta' Ġunju 2019; Liza Spiteri vs Luke Farrugia (219/2018) deċiża mill Prim' Awla Qorti Ċivili fit-2 ta' Ottubru 2019).

Il-Qorti rat illi kif ntqal fis-sentenza fl-ismijiet ***Audrey Buhagiar pro et noe vs Daniel Schembri*** deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fit-28 ta' Mejju 2015, liema ragunament kien gie kkonfermat mill-Qorti tal-Appell fil-25 ta' Novembru 2016:

> ***"Il-Qorti qieghda tikkunsidra wkoll rilevanti il-fatt illi l-omm ghandha l-kustodja tat-tifla peress li tirrisjedi maghha. Dan l-istat ta' fatt min-natura tieghu jillimita l-potenzjal ta' kemm l-omm tista' ddum barra mid-dar sabiex tiggenera dhul."***

Din il-Qorti taghraf ukoll illi t-trobbija tal-ulied mill-genitur li mieghu jew maghha jirrisjedu diga giet rikonoxxuta mill-Qrati Maltin bhala kontribut versu l-manteniment dovut ghalihom skont il-ligi. Kif jinghad fis-sentenza fl-ismijiet ***Marina Galea vs Mario Galea*** deciza millQorti tal-Appell fil-31 ta' Jannar 2019:

> ***"tenut kont tal-fatt li, t-tfal qed ikunu aktar mal-attrici milli mal-konvenut, loneru tat-trobbija waqa' kwazi kollu fuqha u minn dan l-aspett hija qed taghti kontribut sostanzjali, inkluz dak mhux finanzjarju, ghal-manteniment taghhom."***

Il-Qorti taghraf illi l l-oneru tat-trobbija waqa' kollu fuq spallejn ir-rikorrenti omm b'dana illi mhux talli r-rikorrenti trid tiehu hsieb lill-uliedhom prattikament wahedha, izda dan jillimita l-kapacita' taghha li tiggenera introjtu taghha. Dan ghalhekk huwa fattur li fil-fehma tal-Qorti ghandu relevanza kbira fil-kuntest tal-likwidazzjoni tal-manteniment li ghandu jkun dovut mill-intimat.

Il-Qorti m'ghandha l-ebda informazzjoni dwar l-impjieg o meno tal-intimat wisq anqas fejn effettivament jinstab, pero' il-Qorti tfakkar li kif diga ritenut iktar qabel, l-obbligu tal-genitur li jmantni lill-uliedu huwa obbligu assolut li mhuwiex marbut ma' l-ebda impieg.[14] Illi din il-Qorti ghalhekk tordna illi l-intimat jivversa s-somma ta' hames mitt (EUR 500) lill-attrici kull xahar ghaz-zewg minuri, b'effett minn Mejju tas-sena 2022, liema somma tinkludi ukoll sehem l-intimat mill-ispejjes medici, edukattivi u attivitajiet extra-kurrikulari. Illi dana l-manteniment ghandu jigi mnaqqas direttament mis-salarju u/jew beneficcju, u/jew pensjoni u/jew dhul iehor tal-konvenut u jithallas direttament lill-attrici f' kont bankarju tal-ghazla tar-rikorrenti. Din il-

[14] Vide Maria Bugeja pro et noe vs Spiridione sive Stephen Bugeja deciza mill-Prim Awla (Citazz 154/1994)

Qorti tordna ukoll illi kwalsiasi beneficcju li l-attrici jew il-minuri jistghu talvolta jkunu eliggibli ghalihom, dawna ghandhom jigu percepiti interament mill-attrici. *Di piu*, din il-Qorti tordna illi l-manteniment ordnat ghandu jizdied kull sena skond l-indici tal-gholi tal-hajja.

Din il-Qorti rat illi l-attrici ghamlet talba sabiex tirriverti ghal kunjom xbubitha. Illi din il-Qorti tilqa' din it-talba u tawtorizza lill-attrici tirriverti ghal kunjom xbubitha "MB."

Ghal dawn il-motivi il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi:

1. **Tilqa' l-ewwel talba u tippronunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti konjuġi u tawtorizza lill-attrici sabiex tghix separatament minn ma' zewgha u tawtorizzha taghmel l-atti kollha tal-hajja civili minghajr il-kunsens, intervent u/jew awtorizzazzjoni tal-konvenut;**

2. **Tilqa' it-tieni talba u tordna illi l-kura u l-kustodja tal-minuri AB u DB ghandha tkun fdata esklussivament f'idejn l-attrici omm, b'dana illi l-attrici hija awtorizzata tiehu dawk id-decisjonijiet kollha relatati mas-sahha, mal-applikazzjoni ghal, hrug u tigdid tal-passaporti u l-gbir tal-istess, safar u edukazzjoni tal-minuri, u dana minghajr il-kunsens, firma jew/u presenza tal-konvenut missier;**

3. **Tilqa' it-tielet talba attrici u tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti ta' bejn il-partijiet u ghal kull buon fini tillikwida u tiddividi l-komunjoni tal-akkwisti bis-segwenti mod:**

    i. **Tordna illi kwalunwke assi, kemm mobbli u kif ukoll immobbli, qed jigu assenjati lil dik il-parti li liha jkunu jappartjenu. Illi bl-istess mod, u fl-eventwalita' li hemm assi parafernali u/jew dotali, ghandhom jigu restitwiti lil dik il-parti li lilha jkunu jappartjenu, b'dana illi din il-Qorti tordna liz-zewg partijiet sabiex jikkonsenjaw lill-parti l-ohra kwalunkwe oggetti mobbli jew imobbli parafernali u/jew dotali li jinsabu fil-pussess taghhom lil dik il-parti u dana fi zmien xahar minn din is-sentenza.**

ii. **Tordna illi fl-eventwalita' li l-partijiet ghandhom kontijiet bankarji intestati f'isimhom, dawn ghandhom jigu assenjati lil dik il-parti li lilha huma intestati.**

iii. **Tordna illi fl-eventwalita' li parti jew ohra ghamlet jew dahlet ghal xi djun jew krediti ohra, anke jekk fiz-zwieg, dik il-parti li tkun dahlet f'dana l-obbligu ghandha b'mod esklussiv taghmel tajjeb hi ghal dan id-dejn, krediti u/jew obbligi.**

4. **Tilqa' r-raba talba u attrici u tordna lill-istess intimat jivversa s-somma ta' EUR 500 lill-attrici kull xahar ghaz-zewg minuri, b'effett minn Mejju tas-sena 2022, liema somma tinkludi ukoll sehem l-intimat mill-ispejjes ta' sahha u edukazzjoni, u attivita unica extra-kurrikulari. Illi dan il-manteniment ghandu jigi mnaqqas direttament mis-salarju u/jew beneficcju, u/jew pensjoni u/jew dhul iehor tal-konvenut u jithallas direttament lill-attrici f' kont bankarju tal-ghazla taghha. Din il-Qorti tordna ukoll illi kwalsiasi beneficcju li l-attrici jew il-minuri jistghu talvolta jkunu eliggibli ghalihom, dawna ghandhom jigu percepiti interament mill-attrici. *Di piu*, din il-Qorti tordna illi l-manteniment ordnat ghandu jizdied kull sena skond l-indici tal-gholi tal-hajja.**

5. **Tilqa' l-hames talba u tawtorizza lill-attrici tirriverti ghal kunjom xbubitha u cioe "MB."**

6. **Tawtorizza lir-rikorrenti sabiex tirregistra din is-sentenza fir-Registru Pubbliku;**

L-ispejjez kollha ghandhom ikunu a karigu tal-intimat.

Moqrija.

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli
Deputat Registratur